

Vragen raadsleden over jaarstukken 2023

Toelichting

Hieronder vindt u de antwoorden op de schriftelijke vragen vanuit de raadsfracties over de jaarstukken 2023 (concept versie 26 april 2024). Ten aanzien van de termijnen geldt het volgende:

1. Schriftelijke vragen gesteld tot vrijdag 17 mei worden uiterlijk maandag 27 mei beantwoord.
2. Vragen die later binnenkomen worden ook later beantwoord.

Technische vragen

Fractie: VPR

Ontvangen op: 15 mei en 16 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord									
1.—1	Zie "Overzicht voorstellen resultaatbestemming 2023 na DT 18042024"	In dit document staat de volgende som: <table><tr><td>Totaal voorstel resultaatbestemming</td><td>1.576.000</td><td></td></tr><tr><td></td><td>-2.185.093</td><td>Rekeningresultaat 2023</td></tr><tr><td></td><td>-3.761.093</td><td>onttrekking aan Algemene reserve € 3.661.093 en aan reserve onderhoud gebouwen € 100.000</td></tr></table> Wilt u dit aub nader toelichten?	Totaal voorstel resultaatbestemming	1.576.000			-2.185.093	Rekeningresultaat 2023		-3.761.093	onttrekking aan Algemene reserve € 3.661.093 en aan reserve onderhoud gebouwen € 100.000	Niet meer actueel
Totaal voorstel resultaatbestemming	1.576.000											
	-2.185.093	Rekeningresultaat 2023										
	-3.761.093	onttrekking aan Algemene reserve € 3.661.093 en aan reserve onderhoud gebouwen € 100.000										
2.—	Zie Jaarstukken 2023 pag 9 Bestemming rekeningresultaat	Het rekeningresultaat 2023 bedraagt afgerond € 2.185.000 nadelig. We stellen voor om € 75.000 te reserveren voor uit te voeren onderhoud aan Openluchttheater De Pinkenberg. Dit betreft de hiervoor										

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		in 2023 ontvangen bijdrage van de gemeente Rozendaal. Tezamen met de bestemming van het nadelige rekeningresultaat 2023 betekent dit een onttrekking van € 2.260.000 aan de algemene reserve. Daarmee daalt de algemene reserve van € 6.512.077 naar € 4.252.077. Is dit juist? Als ook de € 1.576.000,– (zie punt 1) ten laste van de algemene reserve wordt gebracht dan daalt de algemene reserve verder naar € 2.676.77,–. Is dit juist! Wilt u dit nader toelichten?	
3.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Financiële bestaanszekerheid. Pag 16 Schuldhulpverlening	Pag. 16: minimavoorzieningen: <i>"Van de gestarte schuldregelingen (in 2020) is nu, binnen drie jaar, 71% succesvol uitgestroomd. 4 schuldregelingen lopen nog."</i> <i>Hoeveel schuldregelingen zijn sinds 2020 gestart?</i>	In de jaren 2020 tot en met 2023 zijn in totaal 315 schuldregelingen tot stand gebracht.
4.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Financiële bestaanszekerheid. Pag 17 Loonkostensubsidie	Pag. 17: Prognose doelgroep loonkosten subsidie. <i>Wilt u deze prognose aub met de raad delen?</i>	De prognose zal met de Raad worden gedeeld, naar huidige verwachting in 2024.
5.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Vitaal en gezond. Pag 18 Schoolverlaters.	Pag. 18: <i>De oorzaak van de stijging (van het aantal vsv-ers) wordt o.a. gezocht in verlaagde exameneisen,...." Wilt u deze oorzaak nader duiden?</i>	Tijdens de coronaperiode zijn meer leerlingen en studenten overgegaan dan gebruikelijk, ook wanneer zij voor de coronaperiode het niet hadden gehaald. Qua exameneisen zijn sommige centrale examens op het mbo niet doorgegaan. Voor het voorgezet onderwijs was er de duimregeling: leerlingen konden het cijfer van één vak niet mee te laten tellen. Veel leerlingen en studenten waar

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			twijfel over was zijn later alsnog uitvallen.
6.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Sociale basis. Pag 22 Jeugdhulp met verblijf.	Pag 22 "Jeugdhulp met verblijf neemt af." Wilt u dit aub kwantificeren?	Het gewenste resultaat is dat de jeugdhulp met verblijf afneemt. Op basis van de meeste recente landelijke gegevens (2022), is in de toelichting aangegeven dat het verschil is toegenomen ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
7.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Sociale basis. Pag 22 Jeugdhulp met verblijf.	Pag 22 <i>Het aantal jeugdigen met pleegzorg/gezinshuizorg ten opzichte van het totaal aantal kinderen met jeugdhulp met verblijf is in 2023 51% t.o.v. van 2020 (46%).</i> Is er een financieel verschil tussen Jeugdhulp met pleegzorg/gezinshuizorg en andere vormen van jeugdhulp met verblijf? Kunt u dit verschil aub nader duiden?	Inhoudelijk gezien zijn er verschillen tussen pleegzorg, gezinshuizorg en andere vormen van verblijf. In de basis is dit afhankelijk van de onderliggende problematiek en zorgzwaarte. Waarbij pleegzorg en gezinshuizorg de voorkeur hebben ten opzichte van residentiele vormen van verblijf waarin jeugdigen op een leefgroep verblijven. Want in pleegzorg en gezinshuizorg is sprake van een – zo thuis mogelijke – situatie met vaste opvoeders (de pleegouders of de gezinshuisouders). Daarnaast zijn er ook behandelgroepen. De zorgzwaarte is ook een bepalende factor in de opbouw van tarieven (o.a. aantal jeugdigen in een groep; aantal medewerkers op een groep)

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			Financieel zijn er dus inderdaad verschillen. Het tarief voor pleegzorg is opgebouwd uit een vergoeding voor pleegouders (die dit als vrijwilligers doen) en de professionele begeleiding van de pleegouders. In het geval van gezinshuizorg is altijd minimaal 1 van de gezinshuisouders een opgeleide zorgprofessional. Ter illustratie: het tarief van een etmaal pleegzorg ligt rond de € 55,--, terwijl dat voor een zware behandelgroep als Gesloten jeugdzorg op een tarief neerkomt van rond de € 525,-- per etmaal. Uiteindelijk verschillen uitgaven per traject voor een jeugdige afhankelijk van de zorgzwaarte, duur en intensiteit van de ingezette zorg.
8.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Sociale basis. Pag 22/23	<i>Pag 23 Resultaat: In 2023 werd 96% van de inwoners die bij Incluzio Rheden bekend zijn met een ondersteuningsvraag toegeleid naar het steunsysteem conform het Rhedens Model.</i> <i>Door de inzet van Incluzio en door de vele hulp, ondersteuning en activiteiten die door (inwoners) initiatieven worden georganiseerd kan in de sociale basis veel worden opgepakt.</i>	In 2023 werd 96% van de inwoners die bij Incluzio bekend zijn met een ondersteuningsvraag met deze vraag geholpen binnen de sociale basis. Dit betekent dat de begeleiding door Incluzio of een andere partij in de sociale is opgepakt. 4% van de inwoners zijn door Incluzio doorverwezen naar de

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		96% <u>bekend met Rhedens Model</u> . Wat zegt dit? Hoe moet dit geduid worden? Dat max. 4% een beroep doet op professionele hulp?	gemeente omdat meer specialistische ondersteuning nodig was.
9.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 23 WMO-geïndiceerde hulp	Pag 23 <i>Beoogd resultaat: Een brede en een goed toegeruste sociale basis waardoor niet meer dan 8 % van de Rhedense Inwoners aanspraak hoeft te maken op een Wmo maatwerkvoorziening (t.o.v. 8,05% in 2021).</i> <i>Resultaat:</i> <i>In 2023 stonden 43.570 inwoners ingeschreven in de gemeente Rheden, daarvan hebben 763 inwoners vanuit de Wmo geïndiceerde hulp ontvangen. Dit is 1,75%.</i> <u>Wilt u hiermee aangeven dat in twee jaar tijd het percentage inwoners dat geïndiceerde WMO ontvangt is gedaald van 8,05 % naar 1,75%? Ofwel van 8,05 % van 43.525 = 3504 inwoners in 2021 naar 1,75% van 43.470 = 763 inwoners in 2023. Dat is een spectaculaire daling van 2742 aanvragen (75%-80%) in twee jaar! Kunt u dit verklaren?</u>	Per abuis is bij de beantwoording van de doelstelling het percentage van slechts een bepaald onderdeel van geïndiceerde Wmo hulp vermeld. Het totaal aantal inwoners dat in 2023 geïndiceerde Wmo hulp ontvang is 3.927. Dit is 9,01% van in totaal 43.570 ingeschreven.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
10.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 23/24 WMO begeleiding/geïndiceerde hulp	<i>Pag 23 /24</i> Beoogd resultaat: Van de totale Wmo uitgaven 2023 wordt maximaal 60% besteed aan Wmo-Begeleiding ten opzichte van 70% in 2018 (afname van 10%). Dit doordat Wmo-Begeleiding nu voor een groot deel onderdeel uitmaakt van de sociale basis. <i>Resultaat</i> <i>In 2023 is 36% besteed aan geïndiceerde Wmo hulp.</i> Betekent dit dat niet 60% maar slechts 36% van de WMO uitgaven wordt besteed aan WMO-begeleiding?	Het is inderdaad zo dat 36% van de totale Wmo uitgaven besteed worden aan geïndiceerde Wmo begeleidingsproducten
11.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 23/24 WMO begeleiding/geïndiceerde hulp	<i>Pag 23 /24</i> Beoogd resultaat: Van de totale Wmo uitgaven 2023 wordt maximaal 60% besteed aan Wmo-Begeleiding ten opzichte van 70% in 2018 (afname van 10%). Dit doordat Wmo-Begeleiding nu voor een groot deel onderdeel uitmaakt van de sociale basis. <i>Resultaat</i> <i>In 2023 is 36% besteed aan geïndiceerde Wmo hulp.</i> Waar is de resterende 64% van de WMO-uitgaven aan besteed?	Dit gaat over de andere onderdelen zoals hulp bij het huishouden, woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen, mobiliteitshulpmiddelen (denk aan rolstoelen etc), doelgroep vervoer, vervoer naar dagbestedingslocaties en ook zit hier een deel in aan afdracht vanuit de budgetten voor de Wmo aan de opdracht aan de sociale basis om hulp en ondersteuning te bieden.
12.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 23/24 WMO maatwerkvoorziening/begeleiding/geïndiceerde hulp	<i>Pag 23 /24</i> Wilt u aub de (onderlinge relatie van de) termen WMO-maatwerkvoorziening, WMO-begeleiding en WMO-geïndiceerde hulp nader verklaren? En het <u>beoogde resultaat in lijn brengen (qua betekenis) met het behaalde resultaat</u>. Het lijkt er nu op dat appels met peren worden vergeleken.	Wmo maatwerkvoorzieningen is de juridische term voor Wmo geïndiceerde hulp. Het begrip "Wmo maatwerkvoorziening" geeft soms verwarring op de doelstelling om vanuit de Wmo maatwerk oplossingen te bieden. Maatwerk oplossingen bieden kan door enerzijds het verstrekken van een maatwerkvoorziening (of in de volksmond geïndiceerde hulp) of

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			anderzijds door bijvoorbeeld het inzetten van een algemene voorziening. (de juridische term voor hulp en ondersteuning waarbij een inwoner niet een beschikking van de gemeente nodig heeft maar hulpverlening betreft die voor de inwoner vrij toegankelijk is). De term "Wmo begeleiding" zoals in de jaarstukken gebruikt, betreft begeleiding aan inwoners van 18 jaar en ouder in groepsverband of op individuele basis op basis van een door een Wmo consulent afgegeven "beschikking" (indicatie). Dus dit is een onderdeel van het pallet aan alle Wmo maatwerkvoorzieningen die mogelijk is om te bieden vanuit de kaders van de wet maatschappelijke ondersteuning 2015" en de "verordening maatschappelijke ondersteuning 2023 gemeente Rheden".
13.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 24 WMO	Beoogd resultaat: 95% van de aanvragen voor Wmo is binnen de wettelijke vastgelegde termijnen is een beslissing genomen op de aanvraag (max. binnen 2 weken). In hoeveel procent van de aanvragen is binnen de wettelijke termijn van 14 dagen een beslissing genomen (en gecommuniceerd)? (dus geen gemiddelde over het hele jaar) ?	In totaal is 6% (165 aanvragen) van de aanvragen buiten de wettelijke beslittermijn van 14 dagen genomen. Het maximaal aantal dagen dat er een besluit genomen is, bedroeg in een casus 169 dagen.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord																								
		Hoeveel overschrijdingen zijn er geweest? En welke uitschieters?																									
14.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 24 WMO	Beoogd resultaat: 95% van de aanvragen voor Wmo is binnen de wettelijke vastgelegde termijnen onderzocht (max. 6 weken) Wat zijn de uitschieters geweest? (hoeveel dagen/weken)	1230 meldingen zijn buiten de wettelijke onderzoekstermijn van 42 dagen overschreden. Het maximaal aantal dagen dat er een onderzoek naar een melding werd gedaan bedroeg 256 dagen.																								
15.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 25 Jeugdhulp	Beoogd resultaat: Het aantal doorverwijzingen naar maatwerkvoorzieningen jeugdhulp door huisartsen is in 2023 met 10% verminderd t.o.v. 2021. Resultaat: <i>Het aantal doorverwijzingen naar maatwerkvoorzieningen jeugdhulp door huisartsen is in 2023 met 21% verminderd t.o.v. 2021. In samenwerking met huisartsen zetten we in de gemeente Rheden een Ondersteuner Jeugd-Ggz binnen de huisartsenpraktijken in. Dit biedt huisartsen de mogelijkheid te verwijzen naar deze ondersteuner in plaats van direct door te verwijzen naar een specialistische jeugdhulpverlener.</i> Betekent dit dat ook een vermindering van 21% naar maatwerkvoorzieningen? Immers de POH kan toch ook verwijzen naar specialistisch maatwerk?	De praktijkondersteuner jeugd-ggz kan na (enkele) gesprek(ken) met ouders en kind tot de conclusie komen dat de inzet van specialistische jeugdhulp nodig is. In dat geval geeft de POH-jeugd-ggz dit advies aan de huisarts. De huisarts is de bevoegd verwijzer die de verwijzing kan uitschrijven. Er is dus geen aparte verwijsstroom vanuit de POH-jeugd-ggz naar specialistische jeugdhulp buiten de huisartsen om.																								
16.	Samenleving: Wat heeft het gekost? Pag 27	Pagina 27: <table><tr><th></th><th></th><th>Rekening</th><th>Primi-tieve begroting</th><th>Gewijzig-de begroting</th><th>Rekening</th></tr><tr><th></th><th></th><th>2022</th><th>2023</th><th>2023</th><th>2023</th></tr><tr><td>6.1 Samenkracht en burgerparticipatie</td><td>Lasten</td><td>3.066</td><td>3.845</td><td>3.865</td><td>9.816</td></tr><tr><td></td><td>Baten</td><td>193</td><td>234</td><td>234</td><td>6.829</td></tr></table>			Rekening	Primi-tieve begroting	Gewijzig-de begroting	Rekening			2022	2023	2023	2023	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	3.066	3.845	3.865	9.816		Baten	193	234	234	6.829	De overschrijding bij de lasten bestaat uit die niet begrote lasten ter hoogte van € 5.961 voor de opvang van asielzoekers en ontheemden (Crisis
		Rekening	Primi-tieve begroting	Gewijzig-de begroting	Rekening																						
		2022	2023	2023	2023																						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	3.066	3.845	3.865	9.816																						
	Baten	193	234	234	6.829																						

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord																								
		Wilt u aub de grote verschillen tussen enerzijds de primitieve/gewijzigde begroting en anderzijds de rekening 2023 verklaren?	Nood Opvang, de Roskam, Tijdelijke Opvang Van Ontheemden). De overschrijding bij de baten bestaat uit onder andere de niet begrote Rijksbijdragen voor de opvang van asielzoekers en ontheemden (€ 6.035 k) en opbrengsten uit Brede SPUK en hogere opbrengst over de jaren 2022 en 2023 van de inzet van de afdeling Samenleving voor de gemeente Rozendaal (5 348 k).																								
17.	Samenleving: Wat heeft het gekost? Pag 27	<table><tr><th>Wat heeft het gekost? Programma 1: Samenleving</th><th></th><th>Rekening</th><th>Primitieve begroting</th><th>Gewijzigde begroting</th><th>Rekening</th></tr><tr><td></td><td></td><td>2022</td><td>2023</td><td>2023</td><td>2023</td></tr><tr><td>subtotaal lasten</td><td></td><td>84.129</td><td>79.546</td><td>88.242</td><td>94.776</td></tr><tr><td>subtotaal baten</td><td></td><td>20.434</td><td>18.278</td><td>22.829</td><td>30.793</td></tr></table> Wilt u aub de grote verschillen tussen enerzijds de primitieve/gewijzigde begroting en anderzijds de rekening 2023 verklaren?	Wat heeft het gekost? Programma 1: Samenleving		Rekening	Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Rekening			2022	2023	2023	2023	subtotaal lasten		84.129	79.546	88.242	94.776	subtotaal baten		20.434	18.278	22.829	30.793	Naast de onder vraag 16 toegelichte verschillen is onder taakveld 6.1 ook sprake van een groot verschil. De overschrijding bij de lasten bestaat uit die niet begrote lasten ter hoogte van € 1.021 voor de opvang van ontheemden (Vijverlaan). De overschrijding bij de baten bestaat uit onder andere de niet begrote Rijksbijdragen voor de opvang van ontheemden (€ 1.897 k). Voor de verklaring van de overige verschillen verwijzen wij naar de toelichting van de resultaten (als saldo van baten en lasten) zoals die in de Jaarstukken is opgenomen.
Wat heeft het gekost? Programma 1: Samenleving		Rekening	Primitieve begroting	Gewijzigde begroting	Rekening																						
		2022	2023	2023	2023																						
subtotaal lasten		84.129	79.546	88.242	94.776																						
subtotaal baten		20.434	18.278	22.829	30.793																						

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord															
18.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 28: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingen zaken. Wat betekenen de acroniemen OAB eb SMI?	OAB = Onderwijs achterstandenbeleid. Het onderwijsachterstandenbeleid is een wettelijke taak van de gemeente. We moeten ten minste zorgen dat peuters met een (risico op een) onderwijsachterstand naar een voorschool kunnen. SMI = Sociaal medische indicatie. De SMI is een vangnetregeling waarbij ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag in geval van sociale of medische nood bij ouder of kind een vergoeding krijgen voor kinderopvang.															
19.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 28: 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingen zaken. <i>Op OAB en SMI is er een overschrijding van in totaal -/- 256K die voornamelijk te verklaren is uit het feit dat het niet bestede deel van speciale uitkering OAB niet in het resultaat mag vrijvallen maar conform regelgeving moet worden gereserveerd op de balans om OAB-uitgaven voor de komende jaren te dekken.</i> Pag 149 : In het Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen staat voor OAB een vermeerdering met 253K en een vermindering van 288k. <table><tr><th colspan="5">Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen</th></tr><tr><th>Post</th><th>Saldo 1-1-2023</th><th>Vermeerderingen</th><th>Verminderingen</th><th>Saldo 31-12-2023</th></tr><tr><td>OAB</td><td>865.851</td><td>253.528</td><td>288.876</td><td>830.503</td></tr></table>	Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen					Post	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2023	OAB	865.851	253.528	288.876	830.503	Wat betreft het verloopoverzicht: De bedragen van € 865.851 en -/- 83.081 dienen te worden gesaldeerd waardoor de beginstand uitkomt op € 782.770. Hiervan dient een bedrag van € 288.876 te worden terugbetaald aan het ministerie van OC&W. Dat is de afrekening van beleidsperiode 2019-2022. Dit bedrag is overgeheveld naar Schulden o.k.t. en daarom hier als vermindering verantwoord. Wat betreft de overschrijding: Het bedrag van de overschrijding van € 256 k bestaat uit twee posten: 1) rijksmiddelen voor OAB (202k) en 2)
Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen																		
Post	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2023														
OAB	865.851	253.528	288.876	830.503														

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord																				
		Pag 150: Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies staat een post OAB 2022 extra besteed. <table><tr><td colspan="5">Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies</td></tr><tr><td></td><td>Saldo 1-1-</td><td>Vermeer-</td><td>Verminde-</td><td>Saldo 31-</td></tr><tr><td>Post</td><td>2023</td><td>deringen</td><td>ringen</td><td>12-2023</td></tr><tr><td>OAB 2022 extra besteed</td><td>-83.081</td><td></td><td></td><td>-83.81</td></tr></table> <i>Ik begrijp dit niet. Waar komt de hierboven genoemde 256k OAB overschrijding (op pag 28) vandaan? Kunt u dit verklaren? Hoe moet dit worden geduid? (overigens zijn de bedragen niet gelijk in de 1^e en 4^e kolom_</i>	Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies						Saldo 1-1-	Vermeer-	Verminde-	Saldo 31-	Post	2023	deringen	ringen	12-2023	OAB 2022 extra besteed	-83.081			-83.81	gemeentelijke middelen OAB en SMI (51k). De rijksmiddelen zijn gelabeld en dat wat in 2023 niet is ingezet is voor 2024-2026 beschikbaar. De overschrijding op gemeentelijke OAB middelen en SMI heeft te maken met een toename aan SMI-aanvragen.
Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies																							
	Saldo 1-1-	Vermeer-	Verminde-	Saldo 31-																			
Post	2023	deringen	ringen	12-2023																			
OAB 2022 extra besteed	-83.081			-83.81																			
20.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 28: 5.1 Sportbeleid- en activering ... de met ingang van 2023 toegekende regeling Brede SPUK (+/+ 339K). Pag. 28: 6.1 Samenkracht en burgerarticipatie activering ... door de bijdrage van 85K uit de met ingang van 2023 toegekende regeling Brede SPUK. Pag. 28: 6.2 WijkteamsTevens is hier een bijdrage verantwoord van 65K uit de met ingang van 2023 toegekende regeling Brede SPUK. De ontvangst van deze Brede SPUK bedragen (339k) resp 81k, resp 65k zijn niet terug te vinden in de het "Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen" Waarom? Pag. 32 Volksgezondheid	De Brede SPUK-regeling is gestart in 2023. Aan de gemeente zijn middelen toegekend voor een periode van vier jaren waarvan het eerste deel in 2023 is ontvangen. Voor deel van de ontvangen middelen die in 2023 niet zijn besteed (te weten € 194.835) geldt dat ze onder voorwaarden mogen worden meegenomen naar 2024. Na vaststelling van de Jaarstukken en goedkeuring van de SiSa-opgave door het Rijk is duidelijk welk deel van de niet-bestede middelen moeten worden terugbetaald aan het ministerie van VWS.																				

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord															
		In deze laatste post is 194K te verklaren uit het feit dat het niet bestede deel van speciale uitkering Brede SPUK niet in het resultaat mag vrijvallen maar conform regelgeving moet worden gereserveerd op de balans om Brede SPUK-uitgaven voor de komende jaren te dekken. Zie pag. 149 Volgens het verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen is dit de enige post die wél is terug te vinden bij Brede Spuk 2023 (194.835 euro). Niet consequent en verwarrend. Graag nadere uitleg. <table><tr><th colspan="5">Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen</th></tr><tr><th>Post</th><th>Saldo 1-1-2023</th><th>Vermeerderingen</th><th>Verminderingen</th><th>Saldo 31-12-2023</th></tr><tr><td>Brede SPUK 2023</td><td></td><td>194.835</td><td></td><td>194.835</td></tr></table>	Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen					Post	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2023	Brede SPUK 2023		194.835		194.835	
Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen																		
Post	Saldo 1-1-2023	Vermeerderingen	Verminderingen	Saldo 31-12-2023														
Brede SPUK 2023		194.835		194.835														
21.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 28: 5.2 Sportaccomodaties De op dit taakveld verantwoorde personeelslasten zijn hoger dan begroot (-/- 476 K) onder andere door extra inhuur voor schoonmaakwerkzaamheden en toezicht zwembaden mede als gevolg van ziekte. Voor totaalanalyse personeelslasten verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering onderdeel Personeel & Organisatie. <i>Hoeveel fte is hiervoor ingehuurd? Is dit structureel?</i>	Het aantal ingeleende medewerkers bij Sportbedrijf is 13,58 fte. Een deel hiervan is structureel doordat voor het de zwembaden (op afroep) medewerkers wordt ingehuurd als lifeguard en receptiebezetting afhankelijk van het seizoen en de drukte in de baden. Daarnaast is er ook voor gekozen om schoonmaakwerkzaamheden structureel door ingeleende medewerkers te laten uitvoeren.															
22.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 28: 5.2 Sportaccommodaties <i>Lagere inkomsten vanuit het Rijk (-/- 105K), grotendeels als gevolg van een lager toegekend bedrag</i>	Het gaat hier om de Specifieke uitkering Stimulering Sport 2023. Het ministerie															

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		<i>SPUK 2023 doordat het totaalbedrag van alle aanvragen landelijk hoger is dan het uitkeringsplafond. Hierdoor werd het bedrag naar rato verdeeld onder de aanvragers.</i> Deze SPUK 2023 is verder niet terug te vinden in de jaarstukken. Waar is dit te vinden?	van VWS stelt jaarlijks een voorlopige uitkering vast op basis van een op de begroting van bepaalde lasten van Sport in Rheden de hoogte van de uitkering vast. Daarbij houdt zij rekening met de aanvragen van alle gemeenten en het beschikbaar gestelde landelijke budget. Het toegekende (en uitgekeerde) bedrag kan geheel worden verantwoord als bate, waardoor er geen balanspost moet worden opgenomen. Na vaststelling van de Jaarstukken en goedkeuring van de SiSa-opgave door het Rijk wordt de definitieve uitkering vastgesteld. Het verschil komt in het volgende boekjaar terecht.
23.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 28: 5.2 Sportaccomodaties <i>Lagere inkomsten vanuit het Rijk (-/- 105K), grotendeels als gevolg van een lager toegekend bedrag SPUK 2023 doordat het totaalbedrag van alle aanvragen landelijk hoger is dan het uitkeringsplafond. Hierdoor werd het bedrag naar rato verdeeld onder de aanvragers.</i> Deze SPUK 2023 is niet terug te vinden in de jaarstukken. Waar is dit te vinden?	Zie antwoord bij vraag 22.
24.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 29: 6.3 Inkomensregelingen de op dit taakveld verantwoorde personeelslasten zijn hoger dan begroot (-/- 736K)	Gedurende het gehele jaar.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		door onder andere hogere kosten voor functioneel beheer en de extra inzet In welke periode is deze extra inzet gepleegd?	
25.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 29/30: 6.3 Inkomensregelingen Het deel van de inzet van de gemeente Rheden ten behoeve van de opvang van ontheemden uit Oekraïne, heeft een voordelig resultaat van 855K opgeleverd. Een ander deel van het resultaat is verantwoord in taakveld 6.1. (= 75k) De VNG adviseert om de niet bestede middelen te reserveren voor de jaren na 2023 Hoe zit dit nu precies? Als dit gereserveerd moet worden dan kan het toch niet als positief worden bijgeteld bij 6.1 en 6.3? Of wel? Aub uitleg.	In afwijking met het VNG-advies is er niet voor gekozen om de niet-bestede middelen te reserveren. Daarom wordt het nu wel als positief resultaat gemeld bij de taakvelden 6.1 en 6.3. Dit is een politieke keuze
26.	Samenleving: Belangrijkste afwijkingen	Pag. 30: 6.4 Begeleide participatie - • Per saldo lagere lasten voor inburgering (+/+ 319K) door met name lagere kosten (+/+ 174K), de hogere vergoeding dan voorzien die ontvangen is voor inburgering over 2022 (+/+ 123K) en de bijdrage vanuit de gemeente Doesburg. • Hogere personeelskosten (-/- 267K) met name door inzet op inburgering. Zijn deze punten niet met elkaar in tegenspraak? Wilt u dit aub uitleggen?	Wat betreft de materiële kosten inburgering is er een positief resultaat. Wat betreft de personele kosten inburgering is er een negatief resultaat.
27.	Leefomgeving: Pag 34 : Wat hebben we bereikt?	Typo in Voorlaatste zin: In de integrale wijkaanpak Stenfert Dieren dragen concrete acties als opfleurdagen en samen eten (door de	Waar 'verkrachting' staat moet inderdaad veerkrachtig staan.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		inwoners van de wijk zelf) bij aan de doelstelling voor verkrachting en duurzame wijken en dorpen.	
28.	Bij de programma's staat sectie Welke doelen/resultaten zijn in 2022 gerealiseerd?	Er worden diverse voornemens doorgeschoven naar 2023 e.v. Wat betekent dit financieel? Zijn/worden deze dan ook bijgesteld/verwerkt in de begroting 2023?	Als voornemens doorgeschoven zijn van 2022 naar 2023 (of van 2023 naar 2024) dan is het niet automatisch zo dat budgetten opnieuw beschikbaar worden gesteld. Het overhevelen van budgetten van het ene kalenderjaar naar het andere kalenderjaar is een raadsbevoegdheid en dit vraagt in beginsel een resultaatsbestemming. De resultaatsbestemmingen worden expliciet in de jaarstukken opgenomen.
29.	Leefomgeving: pag. 44, Wooncoach	<i>De wooncoach heeft 39 hulpvragen opgepakt in 2023 waarvan in totaal 6 tot een verhuizing hebben geleid.</i> <i>Hoeveel (financiële) inzet kost dit?</i>	De inzet van de wooncoach bedroeg in 2023 € 62.500. Daarvoor zijn 39 hulpvragen opgepakt en óók heeft de wooncoach daarvoor gewerkt aan de ontsluiting en overdracht van kennis over verhuisprocessen en woningaanbod én netwerkvorming tussen woningaanbieders en maatschappelijke organisatie voor senioren.
30.	Bij de programma's staat sectie Welke doelen/resultaten zijn in 2022 gerealiseerd?	Er worden diverse voornemens doorgeschoven naar 2023 e.v. Wat betekent dit financieel? Zijn/worden deze dan ook bijgesteld/verwerkt in de begroting 2023?	Zie graag het antwoord op vraag 28
31.	Leefomgeving: Pag 54	8.2 Grondexploitatie	Het verschil op TV 8.2 bedraagt per saldo € 217K nadelig. Dit is nader toegelicht op pag. 56 en in paragraaf grondbeleid onderdeel 'Resultaten' op pag. 119-120.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord										
		<table><tr><td>bedrijventerreinen)</td><td>152</td><td>31</td><td>2.813</td><td>6.671</td></tr><tr><td>8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)</td><td>0</td><td>129</td><td>129</td><td>3.770</td></tr></table> Wilt u aub de grote verschillen tussen begroting en rekening 2023 uitleggen? (muv IJsseldistrict). Deze zijn niet te vinden in de rest van de jaarrekening (niet in paragraaf Grondexploitatie, bij Vitatron en Dr.Visserstraat)	bedrijventerreinen)	152	31	2.813	6.671	8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	129	129	3.770	De grote verschillen bij de lasten (€ 3,8 mln. nadeel) en baten (€ 3,6 mln. voordeel) worden veroorzaakt doordat boekingen mbt complex IJssel District (deel 'Velp tussen Broek en Water') in eerste instantie op de reguliere exploitatie (algemene dienst) waren geboekt in plaats van verwerking in de administratie grondexploitatie. Dit betreft ontvangen provinciale subsidies en bijdragen projectontwikkelaars en gemaakte plankosten. Deze posten zijn gecorrigeerd en als balanspost opgenomen (post 'onderhanden werk' bij vlottende activa).
bedrijventerreinen)	152	31	2.813	6.671									
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	129	129	3.770									
32.	Mutaties Reserves: Pag 131/132	Grondexploitatie valt toch onder programma Leefomgeving. Waarom staat de mutatie reserve bij programma 3 Bestuur en Organisatie?	De incidentele baat (ad € 2.780K) in tabel bovenaan pag. 132 betreft de onttrekking aan de algemene reserve ten gunste van de exploitatie ter dekking van de storting van hetzelfde bedrag in de verliesvoorziening IJssel District. Voor deze onttrekking is een standaard begrotingspost gebruikt die onderdeel is van programma 3. Handiger c.q. inzichtelijker was geweest om deze baat ook via programma 2 te laten lopen (waar grondexploitatie onder valt).										
33.	Pag 149/150 Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen	Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen: het lijkt erop dat dit overzicht niet compleet is i.c. de vermeerderingen en verminderingen zijn niet alle zichtbaar. Voorbeeld: Brede SPUK 2023	Het overzicht is compleet. Indien er geen vermeerdering of vermindering heeft plaatsgevonden is er geen bedrag										

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		Ontbreekt er nog meer informatie?	ingevuld. Het totaal van deze post per 31-12-2023 bedraagt € 3.494.950 en is de som van het saldo per 1-1 plus totale vermeerderingen minus totale verminderingen in 2023.
34.	Pag 149/150 Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies?	Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies: Tabel toont enkele negatieve saldi. Worden deze nog na-ontvangen of komen deze ten laste van de gemeente?	Afwikkeling volgt in boekjaar 2024. In het geval er bij de betreffende posten geen aanvullende subsidies worden ontvangen betekent dit deze posten ten laste van de exploitatie worden gebracht.
35.	Pag 155: Reserve SBO wegen	In 2023 is per saldo € 283.584 onttrokken. Vanuit de actualiteitenprogramma is er € 800.000 gestort. Waar komt deze storting vandaan? Wilt u dit aub nader toelichten? En wat is het "actualiteitenprogramma"?	Deze storting vloeit voort uit de 'Actualiteitenrapportage 2021-2024' als onderliggend stuk bij de door de raad op 10-11-2020 vastgestelde Programmabegroting 2021. In deze rapportage is (op pag. 16) beschreven dat – als gevolg van wijziging in administratieve voorschriften – de vrijval van jaarlijkse onderhoudsbudgetten voor wegen gestort wordt in een Reserve wegen ter dekking van kapitaallasten van nieuwe investeringen.
36.	Pag 152/155: Reserve herstructering woongebieden	Waar is het bedrag (vermindering) van € 100.000,- aan besteed?	Dit bedrag is ingezet ter (gedeeltelijke) egalisatie van de kosten op taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening. Deze inzet is conform begroting 2023 (zie PB2023 pag. 130-131 bij reserve woongebieden).

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
37.	Pag 155: Reserve gemeentelijke budgetten	Voeding en onttrekking vindt plaats bij het vaststellen van de jaarrekening. Moet er dan niet eerst een voorstel aan de raad voor komen?	De 'Reserve te besteden gemeentelijke budgetten' wordt gemuteerd op basis van eerder genomen raadsbesluiten. Middelen die nog niet zijn besteed en waar uitvoering loopt en uitgaven nog moeten plaatsvinden worden bij opstellen jaarstukken gestort in deze reserve. Onttrekking aan de reserve vindt vervolgens plaats indien de uitgaven hebben plaatsgevonden. Deze werkwijze is als zodanig de afgelopen jaren toegepast (bestendige gedragslijn).
38.	Voorzieningen pag. 161	Wachtgeldvoorziening: zijn hier in 2024 nog verdere verminderingen op te verwachten?	Ook in 2024 verwachten we nog (in geringe mate) een inzet van deze voorziening.
39.	Pag 103 e.v. Verbonden partijen	Van een aantal Verbonden Partijen is het resultaat 2023 nog niet bekend. (VGGM, STVTGM, Gelders Archief, Connectie). Wanneer zijn deze resultaten in de Jaarrekening 2023 van Rheden verwerkt?	De jaarrekeningen 2023 van de verbonden partijen hebben geen financieel effect op de jaarrekening 2023 van Rheden.
40.	Pag. 103 e.v. Verbonden partijen	Worden de financiële resultaten 2023 van de verbonden partijen verwerkt in boekjaar 2023 of 2024?	Eventuele financiële resultaten 2023 worden meegenomen in 2024.
41.	Pag 106/107 Stichting Veilig Thuis	Klopt het dat er geen jaarrekening van de Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden van het <u>jaar 2022</u> IS?	Jawel, de gemeentelijke bijdragen over 2022 en 2023 zijn ingevuld o.b.v. de jaarrekening van die jaren.
42.	Pag 108 BVO DRAN	BVO DRAN heeft een positief resultaat van 3.289.000 euro geboekt, hoeveel daarvan komt terug naar Rheden?	Voor Rheden gaat het om een bedrag van € 262.647.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
43.	Pag 108/10 ODRA	Er staat voor ODRA wel een resultaat 2023 vermeld maar waar zijn de jaarstukken ODRA 2023? Zijn op iBABS niet te vinden.	De jaarstukken 2023 van de ODRA vindt u bij de stukken voor de ontwerp-begroting 2025 (dossiernummer 3414).
44.	Pag. 112/113 Connectie	Is er een indicatie van het resultaat 2023 van de Connectie?	Het jaarrekeningresultaat 2023 van de Connectie is ondertussen bekend en bedraagt bijna € 2 miljoen. Dit positieve resultaat vloeit terug naar de gemeenten, Rheden € 320 duizend (17,5%). Zie ook raadsvoorstel 24.41

Fractie: CDA (1^e set)
Ontvangen op: 17 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
45.	Pag. 5 Inleiding – Financiële Positie	De cijfers zijn niet best. Echter wordt er gezegd, dat we eerst moeten snoeien en dan verwachten uiteindelijk weer gezond te kunnen bloeien. Met een beetje snoeien komen wij er niet, er moet bezuinigd wordt, waar komt deze berusting vandaan? Wordt de ernst niet gevoeld?	Dit is een politieke vraag voor de behandeling in de oriënterende raadsvergadering.
46.	Pag. 6 financiële resultaten	Kan er uitleg worden gegeven hoe de grote verschillen komen tussen de Primitieve begroting, de gewijzigde en het resultaat?	In de jaarstukken lichten we zoals te doen gebruikelijk de verschillen toe tussen de gewijzigde begroting en de gerealiseerde bedragen. Een toelichting op hoofdlijnen staat vermeld bij 'Grootste posten' op pag. 6 en meer in detail bij de programma's bij het onderdeel "Wat heeft het gekost".

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
47.	Pag. 8. Weerstandsvermogen	Kan er uitleg worden gegeven waarom de weerstandsratio toch kan groeien naar 1,0 terwijl de vooruitzichten slecht waren. Is er minder geld uitgegeven dan gepland?	Zie duiding op pag. 9 (conceptversie 26042024): Ten opzichte van de laatste herziening (begroting 2024) is het risicoprofiel gestegen met in totaal € 2,25 miljoen en de weerstandscapaciteit is toegenomen met € 2,8 miljoen. Als gevolg van deze mutaties is de weerstandsratio licht gestegen van 0,8 (stand begroting 2024) naar 0,9 en behoudt daarmee de kwalificatie 'matig'. Zie ook nadere uitleg in paragraaf weerstandsvermogen op pag. 79.
48.	Pag. 8 Opvang Oekraïners	Voordeel bij opvang Oekraïners 930K. Hebben wij te weinig gedaan? Of hebben we hiermee een voordeel?	In 2023 zijn tal van inspanningen verricht voor het opvangen van Oekraïners. De ontvangen rijksmiddelen zijn niet volledig besteed en daardoor is er sprake van een financieel voordeel (geen sprake van een terugbetalingsverplichting).
49.	Pag. 9 weerstandsvermogen	Zijn er reeds plannen gemaakt om dit vermogen te versterken cq te verhogen?	Dit is onderdeel van het traject kadernota 2025 waarin de bestuurlijke wens is verwerkt om een financieel meerjarig perspectief te presenteren met jaarlijkse begrotingsoverschotten (en realisatie ervan dmv toekomstige rekeningoverschotten).
50.	Samenleving, Pag 11. Bullet: Voorkomen Kinderarmoede, ongeacht....	Er wordt hier een gereed kleur gegeven. Echter was is er hier bereikt? Er wordt niets beschreven? Dit geldt trouwens voor meerdere punten. Allemaal groen gekleurd, maar geen antwoord.	De behaalde resultaten (gebruik Gelrepas, gebruik kledingtegoed en gebruik Kindpakket) zijn omschreven op pagina 17. Het resultaat m.b.t. het gebruik van het kledingtegoed is per abuis groen gekleurd: dit gebruik is achtergebleven en moet daarom een oranje score krijgen.
51.	Pag. 14 – Financiële Bestaanszekerheid	Bij financiële bestaanszekerheid was het doel om max 4% van de inwoners financiële problemen te hebben. Er staat een oranje bolletje bij, dus niet gehaald. Wat is dan het huidige percentage?	De GGD meet iedere vier jaar hoeveel inwoners aangeven financiële problemen te hebben. De nieuwe meting wordt in 2024 verwacht. Er is nog geen nieuw percentage beschikbaar.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
52.	Pag. 16 Schuldhelpverlening	Er is een rood bolletje bij een aantal punten van Schuldhelpverlening. Dit u moeten er minstens 200 zijn, maar is blijven steken op 143.. Hoe komt het dat het hierbij is gebleven?	Een mogelijke verklaring dat wij nog niet terug zijn op het niveau van aanmeldingen voor Covid is het positieve effect van de ondersteuningsmaatregelen (zowel lokaal als landelijk) om de energierekening betaalbaar te houden. Daarnaast weten we dat het jaren kan duren tot huishoudens zich aanmelden voor schuldhelpverlening. We blijven inzetten op het verlagen van de drempel naar hulpverlening en op het vergroten van ons bereik (zie antwoord op vraag 53).
53.	Pag. 16 Schuldhelpverlening	Vervolg op vraag 8. Het aantal aanvragen blijft achter bij het doel. Op welke wijze gaat de gemeente het nu anders doen dan eerder? Er wordt geschreven dat er aanpassingen komen, maar welke zijn dit dan en is het überhaupt helder waarom de aanvragen achter blijven? Is dit onderzocht? Zou het taalgebruik in de communicatie ook debit hier aan kunnen zijn?	In 2023 is de gemeente gestart met het aanpassen van haar communicatiemateriaal. Zo zijn afgelopen jaar de brieven die worden verstuurd of achtergelaten in het kader van vroegsignalering aangepast. De toon van de communicatie richt zich op het welkom heten van alle inwoners met een vraag over geldzaken. We zetten hierop door in 2024 door onder andere de website aan te passen. We willen daarbij dat inwoners zich zo laagdrempelig mogelijk kunnen aanmelden. We ontwerpen een pagina waar inwoners direct op een aanmeldknop kunnen klikken. Bij aanmelding wordt enkel nog gevraagd om een naam en contactgegevens. In het eerste kwartaal van 2024 is het hele team financiële hulpverlening getraind op de laatste ontwikkelingen binnen het vakgebied; op onder meer de recente wetswijzigingen, wetenschappelijke inzichten en gesprekstechnieken. Doorlopend werkt de gemeente samen met haar ketenpartners, waaronder Humanitas, Inclusio en

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			Schuldhulpmaatje aan een sluitende keten bij financiële hulpvragen. We werken aan een warme doorverwijzing, goede samenwerking en trekken wanneer dat wenselijk is samen op om de inwoner zo goed mogelijk te ondersteunen. Ook naast de landelijke afspraken over vroegsignalering bieden we actief onze hulp aan inwoners aan. Sinds de energiecrisis krijgen we vanuit de energieleveranciers extra signalen wanneer afsluiting van het energiecontract dreigt. Hierop doen we een extra poging om contact met de inwoner te krijgen, om einde energielevering te voorkomen en mogelijk meer inwoners te bereiken met ons hulpaanbod nu de urgentie bij de inwoner mogelijk wat meer is doorgedrongen. Samen met Vivare werken we aan vergelijkbare afspraken voor huurschulden die zijn opgelopen, om zo verdere escalatie en woningontruiming te voorkomen.
54.	Pag. 18 fin. bestaanszekerheid	90% van de vve kleuters start zonder achterstand in groep 3/ Er is kennelijk een goede meetmethode en lijkt het dus dat het de afgelopen jaren niet is bijgehouden, klopt dat? Er wordt aangegeven een externe partij te benaderen, dat kost geld. Kan er geen best practice gevonden worden bij andere gemeenten?	Gemeenten zijn wettelijk verplicht een resultaatafspraken te hebben en te meten. Met ondersteuning hebben wij deze met kinderopvang en scholen vastgesteld. Hier zat een meetadvies bij voor partners en gemeente. De informatie is op deze wijze bijgehouden, maar in de praktijk is het een tijdsintensieve klus voor alle partijen. Daarnaast is de verwerking van de gegevens lastig. De situatie is uniek in die zin dat alle betrokken scholen en kinderopvangorganisaties met verschillende observatie-instrumenten werken. Er zijn andere voorbeelden van

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			gemeenten, maar die laten het ook uitvoeren door een externe partij.
55.	Pag. 24 Sociale Basis	95% van de aanvragen voor WMO is binnen de wettelijke vastgelegde termijnen: Uit de toelichting blijkt dat de maximale onderzoekstermijn van 6 weken niet in alle gevallen wordt gehaald. In hoeveel gevallen was hiervan sprake? (mag in percentage of absolute aantallen.	Zie eerdere antwoord op vraag 14
56.	Pag. 27. Wat heeft het gekost?	Waarom zijn de lasten en de baten zo ver van elkaar af? Als ik de lasten lees, is het dweilen met de kraan open. Ook tussen de primitieve en de definitieve zit bijna 15Miljoen verschil	Bij de baten is er ook een groot verschil, te weten 12 mln. Het verschil in het resultaat (= saldo van baten en lasten) tussen de primitieve begroting 2023 en de rekening 2023 is € 0,6 mln. Dit is 1 % van het begrote resultaat van programma 1.
57.	Pag. 29 6.1	Er is een groot verschil bij Samenkracht en burgerparticipatie van 5.951 tussen begroting en rekening. Hoe is dat verschil te verklaren?	De overschrijding bij de lasten bestaat uit die niet begrote lasten ter hoogte van € 5.961 voor de opvang van asielzoekers en ontheemden (Crisis Nood Opvang, de Roskam, Tijdelijke Opvang Van Ontheemden).
58.	Pag. 31(laatste alinea)	Jarenlange onderbudgetering (voor de toegang jeugd. Hoe is dit mogelijk? Is er geen controle op geweest?	Er is uiteraard controle op geweest en aanvullend ook een extern onderzoek om de de juiste formatie (onafhankelijk) te kunnen bepalen. Op basis van dit onderzoek is in de Begroting 2024 de formatie en daarmee het budget opgehoogd.
59.	Pag.35 Vernieuwing omgevingsbeleid.	In 2024 hebben wij een Omgevingsvisie, staat op groen, terwijl dit niet juist is.	U heeft gelijk, dit zou Oranje moeten zijn
60.	Pag. 36 Economische Ontwikkeling	De toelichting bij het blokje economische ontwikkeling is wel erg beknopt. Zeker vergeleken	De toelichting zoals opgenomen beperkt zich tot de doelen die opgenomen zijn in de programmabegroting. De uitvoering van het economische uitvoeringsprogramma is

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		met andere onderwerpen. Is hier niets meer over te melden?	veel uitgebreider. De stand van zaken hiervan zal middels een op een ander moment (beegin 20245) uw raad toekomen.
61.	Pag. 36 Economische Ontwikkeling	Economische ontwikkeling: De ontwikkeling van de werkgelegenheid zal naar verwachting afwijken tov het Gelders gemiddelde. Een oorzaak wordt genoemd namelijk het gebrek aan uitbreidingscapaciteit maar zijn er ook nog andere oorzaken te benoemen en zoja, welke?	Voor de volledigheid wordt gemeld dat de werkgelegenheid in de gemeente Rheden een gunstige ontwikkeling laat zien. Schaarste op de arbeidsmarkt is tevens een belangrijke oorzaak
62.	Pag. 37 Economische ontwikkeling	De ontwikkeling van de werkgelegenheid zal naar verwachting afwijken tov het Gelders gemiddelde. Een oorzaak wordt genoemd namelijk het gebrek aan uitbreidingscapaciteit maar zijn er ook nog andere oorzaken te benoemen en zoja, welke?	Zie beantwoording vorige vraag.
63.	Pag. 37 Circulaire economie	Het afvalscheidingspercentage bedraagt 75%. Halen wij als gemeente dit percentage en zo nee (in de toelichting staat dat we binnen het huidige systeem het maximaal haalbare behalen) moet er dan naar een andere afvalscheidingssysteem worden gekeken?	De 75% afvalscheiding is een doelstelling, geen harde eis. Met het huidige systeem is het lastig om de 75% te halen. In het kader van circulaire economie is niet alleen het afvalscheidingspercentage van belang, maar ook (vooral) de kwaliteit van de gescheiden grondstoffen. Het huidige Rhedense afvalbeleid heeft als doel een hoge kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.
64.	Pag. 40 Energie en Warmte Transitie	Hoe kun je nu een punt op groen zetten terwijl het nog niet is gerealiseerd. Zoals ik het lees is de bebouwde omgeving van Rheden nu al geheel aardgasvrij, terwijl het streven 2040 is.	De verschillende stappen die gezet moeten worden om tot dit doel te komen staan op groen. We werken dus conform de planning. Uitzondering hierop is de warmtetransitievise, die loopt vertraging op
65.	Pag. 40 Energie en Warmte Transitie	Idem. In 20240 wekken wij alle energie die wij gebruiken duurzaam op, staat op groen, terwijl dit in feite gewoon oranje dient te zijn.	Het is duidelijk dat met de huidige route van een sterke toename van elektriciteit we binnen de gemeente Rheden onvoldoende ruimte en mogelijkheden hebben om alle energie die we gebruiken duurzaam op te wekken. Op basis

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			van het huidige beleidskader gaan we de doelstelling in 2040 niet halen. In de nieuwe energievisie zal een strategie worden geboden met een beter gedefinieerde doelstelling.
66.	Pag. 41. Energie en Warmte Transitie	Ik lees dat wij in 20240 niet CO2 neutraal zijn. Klopt dit? En wanneer gaan wij de doelstelling formeel actualiseren?	Als we afhankelijk zijn van alleen zon op daken en niet ook ruimte gaan bieden aan andere methoden van energie opwekken (zoals directe warmte met opslag maar ook meer ruimte voor zonnenvelden) dan is het doel voor 2040 niet haalbaar. In de nieuwe energievisie zal een strategie worden geboden met een beter gedefinieerde doelstelling en een haalbare route naar een CO2 neutraal Rheden.
67.	Pag.43 Vernieuwing omgevingsbeleid	Er wordt gesproken van gedragen integrale gebiedsvisies en op basis van het beleidskader Energie en Landschap. Wat en wie wordt verstaan onder gedragen? Inwoners, de raad of belanghebbenden.	Alle door u genoemde betrokkenen
68.	Pag. 43 Volkshuisvesting	Bij volkshuisvesting, er is een toename van 46 woningen, Echter ook 11 woningen zijn onttrokken. Waarom haal je deze weg, terwijl er veel vraag naar woningen is.	Soms is het nodig om eerst woningen te slopen voordat er weer nieuwe gebouwd kunnen worden
69.	Pag 44 Volkshuisvesting	Er zijn 39 hulpvragen geweest, waarvan 6 hebben geleid tot 6 verhuizingen. Rechtvaardigt dit de hoge kosten van ong. 64.000 euro (pag 160)	Dit is een politieke vraag, wij verzoeken u deze in te brengen voor de discussie in de gemeenteraad.
70.	Pag. 54 8.2 Wat heeft het gekost	Bij Grond exploitatie is een groot verschil van 3.858 tussen begroting en rekening. Waar komt dit vandaan?	Zie beantwoording vraag 31 VPR.
71.	Pag 66 P&B Overhead	Op Overhead is een groot verschil tussen Primitieve, Gewijzigde en rekening. Ook al staan er verklaringen voor, maar waren deze kosten niet te voorkomen en was het noodzakelijk om dit uit te geven? Je kunt geen feestje vieren als er geen geld is!	Dit is een politiek vraag voor de behandeling in de oriënterende raadvergadering.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
72.	Pag 67 P&B Overhead	Welke grip heeft de organisatie op de Connectie? De kosten zijn namelijk wel erg toegenomen	Naast verantwoording middels de reguliere P & C documenten blijven wij met De Connectie in gesprek via de demand- en supplystructuur en het Opdrachtgeversoverleg (OGO).
73.	Pag 6 Hondenbelasting	Hoe komt het dat dit zo is toegenomen tov de verwachte kosten?	Dit betreft geen toename t.o.v verwachte kosten, maar een hogere werkelijke opbrengst dan geraamd (€ 145K versus € 85K).
74.	Pag. 116	Bij alliander staan veel teksten nog geel gemarkeerd. Is dit bewust of nog niet bekend?	Betreft nog niet bekende informatie ten tijde van opstellen conceptstukken 2023.
75.	Pag. 126 Rechtmatigheidsverantwoording	waarom is deze tekst nu nog niet beschikbaar en pas bij de definitieve stukken	Met ingang van de Jaarstukken 2023 is het College zelf verantwoordelijk voor de controle op de rechtmatigheid van de begroting. Deze controle wordt op basis van de concept jaarstukken 2023 uitgevoerd en is daardoor op moment van schrijven nog onderhanden. Deze paragraaf zal worden opgenomen in de definitieve versie van de jaarstukken. E.e.a. is afgestemd met de financiële commissie.

Fractie: D66

Ontvangen op: 16 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
76.	Algemeen: het is jammer dat er geen nummers aan de resultaten worden gegeven en dat wij	Kunt u dit meenemen in de verdere doorontwikkeling van de stukken behorende bij de P&C cyclus?	We zullen in de voorbereiding van de programmabegroting 2025 onderzoeken of het technisch mogelijk is om doelen en resultaten van een nummer te voorzien, zodat ze makkelijk herleidbaar zijn.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
	niet terug kunnen zien onder welke post een resultaat wordt weggeschreven.		
77.	Algemeen: het merendeel van de posten laat een overschrijding zien van het budget t.o.v. de initiële begroting.	a. Hoe kan het dat budgetten in deze mate worden overschreden? Hoe kan het budgetbeheer per afdeling worden verbeterd?	We proberen bij het opstellen van de begroting en via tussenrapportages de budgetten zo goed mogelijk te ramen. We constateren dat door verschillende oorzaken de geraamde en gerealiseerde bedragen op onderdelen substantieel afwijken. Dit komt deels door de complexiteit van de betreffende begrotingsposten waardoor het niet eenvoudig is om budgetten exact te ramen. Daarnaast werken we aan versterking van de financiële functie in de gehele organisatie. Hiervoor zijn extra middelen nodig. In de kadernota leggen we dit aan de raad voor. Zie ook beantwoording vraag 89.
78.	Fin. bestaanszekerheid: p. 14: '75% van de inwoners (uit de doelgroep) maakt gebruik van een of meer van de minimavoorzieningen'	Hoe veel meer zouden de kosten bedragen als 100% van de inwoners uit de doelgroep gebruik zou maken van alle voorzieningen?	Er zijn verschillende minimaregelingen: de Gelrepas (voor volwassenen en kinderen), de collectieve aanvullende zorgverzekering (gemeentepolis), het Kindpakket, kwijtschelding van gemeentebelasting. De kosten zijn afhankelijk van een aantal factoren waaronder het aantal aanvragen, de pakketkeuze (de gemeentelijke bijdrage is hoger bij de verzekeringspakketten met een uitgebreidere dekking) het bestedingspercentage (in geval van de Gelrepas) en de behoefte van het kind (in geval van het Kindpakket). In de jaarstukken rapporteren we over het bereik/aantal verstrekkingen over het jaar 2023.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
79.	p. 15-16 VVE: Er is een overschrijding van de VVE gelden.	Is het budget voor VVE geormerkt geld?	Het budget VVE (voor- en vroegschoolse educatie) is onderdeel van het OAB (onderwijsachterstanden beleid)-budget dat door een SPUK wordt gefinancierd. Daarmee is het geormerkt geld.
80.	p. 18: Het aantal jeugdigen met startkwalificatie is in 2023 minimaal gelijk gebleven aan schooljaar 2020-2021 (78%), via	Resultaat is dat het is gedaald naar 76%. Het staat wel op groen. Is dit een foutje? Wat is de verklaring?	Dit is inderdaad oranje.
81.	p. 23: In 2023 geeft 45% van de inwoners die zorgen voor een naaste aan dat dit (helemaal) niet zwaar is. Onder andere door de subsidiering van Mantelzorg en Vrijwillige Thuishulp (MVT) en het Raadhuis Velp is er ondersteuning en een loket voor vragen waar mantelzorgers op terug kunnen vallen.	a. Is dit een goede afspiegeling van de groep mantelzorgers? b. 55% van de mantelzorgers vindt het dus wel zwaar? Mantelzorgers moeten worden geholpen bij het vinden van de weg en worden ondersteund bij het vinden van begeleiding en zorg. Wordt daar ook op ingezet?	a. Deze cijfers zijn opgehaald via het inwonerspanel Rheden Spreekt. Het onderzoeksbureau geeft aan dat met een betrouwbaarheid van 95% en met een foutmarge van 3,83% uitspraken kunnen worden gedaan over de populatie. b. 28% geeft neutraal te staan tegenover de zwaarte van de mantelzorg. 28% geeft aan het zwaar tot erg zwaar te vinden. Bij gemeentelijke subsidieerde voorzieningen zoals; Ons Raadhuis, MVT, onafhankelijke cliëntondersteuning kunnen mantelzorgers terecht voor advies en ondersteuning.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
82.	p. 26 wat heeft het gekost? Samenleving	We hebben meer uitgegeven dan begroot op samenkracht en participatie: 9,816 miljoen uitgegeven, bijna 6 miljoen meer dan begroot. En we hebben ontvangen 6,829 miljoen. En dan wordt er toch gesproken over een overschot van ruim 6 ton? Hoe kan dat?	Voor de berekening van een resultaat (als saldo van lasten en baten) wordt een vergelijking gemaakt tussen de gewijzigde begroting 2023 en de rekening 2023 (= realisatie). Ten opzichte van het resultaat uit de gewijzigde begroting is het resultaat van € 0,6 mln te melden.
83.	p. 26	We krijgen voor samenleving: 30,793 miljoen, we geven 94,776 miljoen uit. Tekort is dus: 64n miljoen! Dat moeten we dus zelfdekken uit eigen middelen. Hoeveel budget hebben wij om vrij te verdelen?	Voor inzicht in het budget dat vrij te verdelen is verwijzen we naar de Baten die bij programma 3 zijn verantwoord.
84.	p. 26 er staat -61.687	Moet dit niet zijn: 61.688?	Mogelijk een effect van de (geautomatiseerde) afronding.
85.	p. 28 sportaccommodaties	De personeelslasten zijn hoger dan begroot (- 4715 k) onder andere door inhuur voor schoonmaakwerkzaamheden, toezicht zwembaden a.g.v. ziekte. Dit is een groot verschil. Hoe is dit concreter te verklaren?	Het aantal ingeleende medewerkers bij Sportbedrijf is 13,58 fte. Een deel hiervan betreft de voor het de zwembaden (op afroep) ingehuurd medewerkers (zoals lifeguard en receptiebezetting) benodigd om de noodzakelijke bezetting te krijgen voor het exploiteren van de sportaccommodaties mede gezien geldende regelgeving rond toezicht.
86.	6.1 samenkracht en burgerparticipatie :	Onderschrijving komt alleen door een forse stijging van de baten. Er is veel meer uitgegeven dan initieel begroot. Hoe kan dit?	Zie vraag 16.
87.	P. 81 Netto schuldquote	De netto schuldquote is verbeterd naar 58% in 2023. Hoe kan dat als onze financiële situatie niet is verbeterd?	De netto schuldquote komt uit op 58% en daarmee op een gelijk niveau van de jaarrekening 2022 (59%). Ten opzichte van de begroting 2023 (97%) is er sprake van een

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
	(schuldlast tov eigen middelen)	Hebben wij schulden afgelost?	verbetering. De schuldquote wordt uitgedrukt in een % van het saldo van de netto schuld (=schulden minus vorderingen) t.o.v. de totale opbrengsten. De netto schuld was begroot op € 133 mln en is op rekeningbasis € 93 mln. Dit voordeel van € 40 mln komt o.a. doordat er rekening was gehouden met het aantrekken van een langlopende lening ad € 15 mln in 2023. Dit bleek niet nodig in 2023 en is pas begin 2024 afgesloten. Ook de omvang van de vlottende schulden (< 1 jaar) is lager dan ingeschat (begroot 34 mln versus rekening 21 mln). Daarnaast is op rekeningbasis sprake van € 14,6 mln aan overlopende activa die niet in de geprognosticeerde balans is opgenomen. Tevens zijn de werkelijke totale opbrengsten afgerond € 25 mln hoger dan geraamd (€ 162 mln R2023 versus € 137 mln B2023). Dit komt vooral door hogere opbrengsten verdeeld over tal van posten bij programma 1 (± 13 mln) en programma 3 (± 8 mln).
88.	p. 137: Bij de passiva staat een post vooruitontvangen subsidies	a. Heeft u een voorbeeld van vooruitontvangen subsidies? B. Bestaat er een risico dat wij deze terug moeten betalen?	Ad a: Deze post (totaal € 5.484K) staat gespecificeerd op pag. 150-151. Ad b: Dit zou kunnen, maar is niet de verwachting.
89.	Algemeen	Budgetten zijn bijna allemaal overschreden. Wat gaat u er aan doen meer financieel besef bij de verschillende afdelingen en budgethouders te krijgen, zodat zij de budgetten niet meer overschrijden?	Voor de specifieke maatregelen voor 2024 bent u door het college geïnformeerd aan de hand van de raadsinformatiebrief Maatregelen financiële beheersing 2024.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			De urgentie om de financiële functie in de brede zin (financiële beheersing) wordt onderkend. In de kadernota 2025 en de 1 ^e bestuursrapportage 2024 leest u een voorstel om hier nadere invulling aan te geven.
90.	algemeen	Na 2015 hebben wij altijd het principe gehanteerd: geld voor tekorten zoek je in het eigen domein. Dit principe lijkt ergens verlaten te zijn. Wanneer is dat geweest en waarom?	Dit uitgangspunt is zeker van toepassing. In beginsel worden tekorten opgelost binnen het budget (taakveld). Wanneer dit budget niet toereikend is om de taken op te pakken is de eerste blik is binnen het begrotingsprogramma (domein), lukt dit niet dan verbreden we de blik naar de totale begroting. Deze werkwijze leest u ook terug in de raadsinformatiebrief <i>Maatregelen financiële beheersing 2024</i>, die recent met de raad is gedeeld.
91.	algemeen	Worden er prioriteiten gesteld over wat wel en niet (meer) kan?	Voor de specifieke maatregelen voor 2024 bent u door het college geïnformeerd aan de hand van de raadsinformatiebrief Maatregelen financiële beheersing 2024. Daarnaast constateren we dat het noodzakelijk is om fundamentele keuzes te maken in wat we als gemeente doen en hoe we hier invulling aan geven om de gemeente die we willen zijn, weer in balans te zijn met de gemeente die we kunnen zijn. Via de kadernota 2025-2028 en later dit jaar de programmabegroting 2025-2028 worden deze keuzes aan u voorgelegd.
92.	p.14: 'een steeds kleiner deel van ons bijstandsbestand is	Hoe kan dat? Moeten wij niet inzetten op maximale arbeidsparticipatie?	De huidige doelgroep in de bijstand is veranderd, onder andere door de aanhoudende arbeidsmarktkrapte. Zoals ook in de raadsbrieven Sociaal Domein te lezen, zien we momenteel dat steeds minder inwoners in de bijstand de

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
	bemiddelbaar naar werk'.		stap naar werk kunnen zetten, vanwege diverse problematieken. We zetten in op meedoen naar vermogen, waarbij het zo is dat voor de huidige doelgroep in de bijstand eerst nog veel begeleiding en participatie nodig is, voordat arbeidsparticipatie in beeld komt.
93.	<i>p. 17: Voor volwasseneneducatie bekostigen we formeel aanbod (bij Rijn IJssel) en non-formeel aanbod (bij de Zoomerij en Inclusio) uit regionale middelen. Alleen de aanmeldingen voor de cursussen 'Voor 't zelfde geld' en 'Taalklas op de computer' waren in 2023 minder bezet. Dat vraagt in 2024 om nader onderzoek om passender aanbod te bieden op de thema's geld en digitale vaardigheden'</i>	Nader onderzoek naar passender aanbod gaat weer extra geld kosten in een tijd dat wij goed moeten budgetteren. a. Is het niet vreemd om hier geld voor uit te trekken, te meer omdat wij al veel aanbod hebben dat wel goed wordt bezocht? Zou het kunnen dat er aan deze cursussen misschien geen behoefte was en dat deze genoemde cursussen dus wellicht geschrapt kunnen worden?	Het nadere onderzoek betreft het in gesprek gaan met partners die werken met laaggeletterde inwoners en vraagt geen extra geld. De cursussen bevatten een aanvulling op vaardigheden; digitaal en financieel. Deze komen in de andere cursussen minder aan bod. Het kan zijn dat er geen behoefte is aan de cursussen. Dat de naam van de cursussen afschrikt, of de lengte van de cursus. Daarom het nadere onderzoek. De vraag lijkt er qua financiën en digitale vaardigheden te zijn na een eerste rondgang. Vanuit de regio zijn middelen beschikt aan het taalhuis om deze cursussen uit te voeren. Anders moeten middelen terug naar de regio. Daarom is het beter nu te kijken wat passender aanbod zou zijn om te zorgen dat er deelnemers komen.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
94.	p. 18: VVE: <i>‘Er blijkt een andere manier van dataverzameling en verwerking nodig. De werkwijze is te arbeidsintensief en complex voor alle partijen (kinderopvang, school, gemeente) om door te voeren. We gaan een externe partij vragen deze resultaatafspraak te meten’</i>	Wat zijn de extra kosten voor het vragen van een externe partij? Weegt dit op tegen de meerwaarde van zo’n onderzoek?	We hebben een wettelijke taak in het vaststellen en meten van resultaatafspraken. De extra kosten worden nog opgevraagd. De kosten worden dan gedekt uit de gelabelde rijksmiddelen voor onderwijsachterstanden. Hierbij kunnen we sowieso een lagere frequentie hanteren. Bijvoorbeeld om de uitvraag niet jaarlijks maar tweejaarlijks uit te voeren.
95.	p. 18: Aantal vroegtijdig schoolverlaters is gestegen in Rheden. Oorzaak wordt gevonden in verlaging exameneisen.	Een verlaging van exameneisen lijkt ons tegenstrijdig met een stijging van vroegtijdig schoolverlaters. Hoe verklaart u deze samenhang?	Zie vraag 5.
96.	p. 16: Vroegtijdig schoolverlaters: actie is het	Ons inziens is het stimuleren op schoolaanwezigheid niet de oplossing. Moet er voor deze kinderen niet wat worden veranderd aan het pedagogisch klimaat	De gedachte is dat geen enkele leerling of student van de één op de andere dag uitvalt of een thuiszitter is. De inzet op schoolaanwezigheid is een regionale beweging van

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
	stimuleren m in te zetten op schoolaanwezigheid om thuiszitten en vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen.	op school en het aanbod op school. Moet het stimuleren van scholen niet veel breder plaatsvinden? Bijvoorbeeld door scholen te stimuleren creatiever te denken en op andere wijze tegemoet te komen aan de behoeften van deze leerlingen? Want ziet u onder het stimuleren van schoolaanwezigheid?	onderwijs (scholen en samenwerkingsverband) en gemeenten. Het betekent dat scholen aandacht hebben voor de individuele leerling, contact zoeken bij verzuim en zorgen dat een leerling zich gemist voelt.
97.	Sport, p. 19: vervanging kunstgrasvelden	Fijn dat de kunstgrasvelden met vervuilende rubber kogeltjes vervangen gaan worden. Welke alternatieven gaat u onderzoeken? Wij hopen op natuurlijk gras of natuurlijke infill waarvan bewezen is dat het geen risico's veroorzaakt voor natuur en mens. Hoopt u dat met ons?	Wij zijn momenteel aan het onderzoeken welke grassoort (en kunstgrassoort) de beste keuze is per veld en sportpark. Waar we natuurgras kunnen gebruiken, heeft dat onze voorkeur. Maar we moeten bij de keuze verschillende aspecten in ogenschouw houden: o.a. kosten, belastbaarheid/capaciteit, speeleigenschappen, onderhoud, effect op milieu, wetgeving. Gebruik van rubberkorrels is bij de vervanging sowieso geen optie meer vanwege het Europese besluit dat deze infill vanaf 2030 niet meer gekocht/verkocht mag worden. De markt is erg in ontwikkeling qua soorten kunstgras en infill en de ervaringen met diverse typen velden en infill lopen uiteen. De komende maanden starten we hiervoor een analyse en uitwerking van scenario's op, dat doen we in samenspraak met verenigingen die de velden gebruiken.
98.	p. 22: <i>'Het percentage inwoners dat voorzieningen en activiteiten kent in de sociale basis</i>	a. Hoeveel wordt er gebruik gemaakt van de activiteiten en ondersteuning die de gemeente subsidieert? b. Blijven dezelfde mensen langdurig komen?	a. Dit zijn laagdrempelig, vrij toegankelijke en dichtbij de inwoners beschikbare voorzieningen. Juist vanwege de vrije toegang en laagdrempeligheid worden niet alle deelnemers en bezoekers

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
	<i>zoals dorpshuizen, MVT, Bibliotheek en Inklusio is toegenomen. De inzet van bijvoorbeeld Inklusio, een online en offline sociale kaart, het sociaal cafe, draagt hieraan bij. De vele activiteiten en ondersteuning die aangeboden wordt vanuit verschillende partijen die de gemeente subsidieert'</i>	is er sprake van onderbezetting van sommige activiteiten?	geregistreerd. Daarom zijn exacte cijfers niet beschikbaar. b. Ja. Van onderbezetting is geen sprake, want deze activiteiten worden georganiseerd ter ondersteuning van inwoners.
99.	p. 23: het verschil tussen het jeugdzorggebruik in Rheden en het landelijk gemiddelde is gedaald	Ons inziens kan dit verschillende oorzaken hebben en hoeft dit niet te betekenen dat het beter gaat met onze jeugd. Krijgt u signalen dat meer mensen particulier hulp zoeken omdat het heel moeilijk is geworden via de gemeente de gewenste hulp te krijgen?	Het staat mensen in Nederland vrij om particulier gebruik te maken van hulpverlening. De gemeente beschikt niet over gegevens over aantallen mensen die particulier gebruik maken van jeugdhulp. Het beeld dat het moeilijker is geworden via de gemeente te krijgen, herkennen we niet. Wel zien we dat de lokale toegang (jeugd) de afgelopen jaren qua budgettering onderbezet was. Hiermee stond de dienstverlening om tijdig alle hulpvragen in behandeling te nemen onder druk.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			Om dit recht te zetten, is in de programmabegroting 2024 het budget voor toegang (jeugd) naar boven bijgesteld.
100.	p. 38, inrichting en beheer openbare ruimte: De gemeente Rheden streeft met haar openbare verlichting veiligheid voor haar inwoners na.	Zijn er nog meer doelstellingen met openbare verlichting? Wij denken aan het verminderen van lichtvervuiling. Speelt dit ook een rol in de besluitvorming?	Op dit moment zijn er niet meer doelstellingen.
101.	p. 51: 'input leveren en toetsen op ontwikkelingen en planvorming inzake goederenvervoer over de IJssellijn'	Is deze doelstelling niet te beperkend gesteld? Zou het u niet helpen als wij de doelstelling zouden aanscherpen? Bijv: wij gaan actief overlast tegen en doen er alles aan om het goederenvervoer over het spoor terug te dringen?	Als dit gewenst is kunt u dit als raad zelf voorstellen.

Fractie: VVD (1^e set)
Ontvangen op: 17 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
102.	Algemeen De omschrijving van de resultaten zijn op een groot	Is het mogelijk om deze aanbevelingen in jaarrekening 2024 verder op te pakken en te implementeren? Mogelijk in samenhang met verdere doorontwikkeling van de programma begroting?	Bedankt voor de suggesties. We zullen deze meenemen in de doorontwikkeling van de programmabegroting.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
	aantal plaatsen niet concreet en veelal heel vaag omschreven. Ook is er op een groot aantal plaatsen geen relatie te leggen tussen de gebruikte kleuren bij gerealiseerde doelen en resultaten. Voor doelen waarin 2023 geen resultaten worden gegeven is de kleur groen erg verwarrend. Wil laten zou betere weergave zijn		
103.	De jaarrekening is heel uitgebreid (187 pagina's) en daarnaast is de opbouw lastig te volgen. Door het los beschrijven van doelen, resultaten en kosten is het voor de lezer veel werk.	Is het mogelijk om bij volgende jaarrekening de overzichten te combineren waardoor leesbaarheid gaat toe nemen? Is het mogelijk om in samenspraak met de raad te onderzoeken of de huidige rapportage vorm nog voldoet aan de wensen van de raad (doorontwikkeling programmabegroting?) ?	Dat is zeker mogelijk, we hebben juist voor deze vorm gekozen om de jaarstukken meer toegankelijk te maken zodat de lezer zelf het juiste abstractieniveau kunnen kiezen. Daarbij lopen we tegen de beperkingen aan de deze vorm (afdrukbare variant) met zich meebrengt, desalniettemin zullen we in afstemming met de financiële commissie de weergave van de jaarstukken 2024 herzien.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
104.	Op een aantal plaatsen wordt aangegeven dat de doelen niet in 2023 worden gerealiseerd maar doorgeschoven worden naar 2024 e.v.	In de jaarrekening wordt niet helder aangegeven dat de gereserveerde budgetten niet worden doorgeschoven naar 2024 maar dat de doorgeschoven doelen/resultaten zullen worden gedaan binnen de bestaande budgetten voor 2024. Dit werd duidelijk in de bijeenkomst van 15 mei. Hoe is het mogelijk dat binnen de programma begroting van 2024 nog ruimte kan worden gevonden om deze uitgestelde resultaten/activiteiten toch te kunnen realiseren?	Goed om te lezen dat deze vraag in de technische vragenronde afdoende is beantwoord. De exacte invulling zal verschillen per beleidsveld. In het algemeen zal er worden gezocht naar manieren om hetzelfde doel voor minder kosten te realiseren. Overigens geldt dit uitgangspunt niet voor projectbudgetten, hiervoor wordt een meerjarig budget beschikbaar gesteld. Meer hierover leest u terug in de rapportage grote projecten, een bijlage op de verantwoordingsdocumenten die vanaf de 1^e bestuursrapportage 2024 wordt opgenomen.
105.	Pag 16 Schuldregelingen	Hoeveel schuldregelingen zijn er sinds 2020 gestart en hoeveel zijn er binnen de gestelde termijn afgehandeld?	In de jaren 2020 tot en met 2023 zijn in totaal 315 schuldregelingen tot stand gebracht. Schuldregelingen gestart voor juni 2023 duren vaak 3 jaar. Per juni 2023 heeft een wetswijziging plaatsgevonden waardoor schuldregelingen vanaf dat moment vaak 1,5 jaar duren. De verkorte doorlooptijd betekent voor de gemeente zelf dat het werk in een kortere tijd moet worden uitgevoerd. Waar we voorheen 3 jaar met de inwoner konden toewerken naar financiële zelfstandigheid moet dit nu binnen 1,5 jaar. Van de gestarte schuldregelingen (in 2020) is nu, binnen drie jaar, 71% succesvol uitgestroomd. 4 schuldregelingen lopen nog. Van de schuldregelingen gestart vanaf 2021 loopt een groot deel nog. Wij kunnen nog geen uitspraken doen over de verdere afhandeling.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
106.	Pagina 27 taakveld 6.1	Waar komt het grote verschil aan zowel de baten als lasten kan vandaan?	Zie vraag 17.
107.	Pagina 28 taakveld 4.2	Gebruik van afkortingen welke niet worden uitgelegd maakt het lezen lastig (OAB en SMI). Het verschil van 256 K is niet toegelicht. Wat is hier de oorzaak van? Ook staat vermeld dat over gebleven budget gebruikt moet worden voor dekking van kosten van komende jaren. Dat klinkt als egaliseringsreserve? Is dat zo en waarom is deze dan niet opgenomen in de overzichten?	Zie vragen 18 en 19
108.	Pagina 80	Netto schuldquote is bij jaarrekening gedaald tot 58% terwijl bij (gewijzigde) begroting deze nog op 97% stond. De algemene reserve is echter afgenomen ten opzichte van afgelopen jaren. Gaarne toelichting hoe dit in elkaar zit met daarbij graag de methode en gebruikte cijfers.	Zie toelichting op vraag 87 van D66.

Fractie: CDA (2^e set)
Ontvangen op: 16 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
109.	p. 27	bij punt 6.1 (samenkracht en burgerparticipatie) is er een groot verschil tussen begroting en rekening (5.951k). Wat verklaart dit verschil?	Zie vraag 17.
110.	P. 61	het stuk over kansengelijkheid en inclusie is niet ingevuld.	Dit wordt nog toegevoegd.

Fractie: GroenLinks

Ontvangen op: 17 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
111.	Meerdere plekken in de teksten	Op meerdere punten in de rapportage wordt verwezen naar 450 jaar Rheden, zowel wat betreft kosten als materiele en immateriële opbrengsten. Gelet op de hoogte van de kosten is voor ons des te relevanter dat ook sprake kan zijn van een duurzame investering. <i>Kunt u aangeven wanneer een evaluatie 450 jaar Rheden wordt uitgevoerd. Met daarin naast een financiële evaluatie ook toelichting bij kwantitatieve en kwalitatieve duurzame resultaten.</i>	In de zomerperiode 2024 wordt een evaluatie uitgevoerd van het programma Rheden 450 jaar door de projectgroep en de bestuurlijke opdrachtgevers. Deze evaluatie betreft zowel een impact als financiële evaluatie. Duurzaamheid van de effecten zal worden geëxpliciteerd in o.a. versterking van de sociale cohesie en vergroening van de leefomgeving.
112.	Pagina 16	op pagina 16 staan verschillende beoogde resultaten over schulddienstverlening. <i>Welke inspanningen heeft het college verricht om deze resultaten te behalen?</i>	Zie antwoord op vraag 53 van het CDA.
113.	Pagina 22	Op P 22 scoort de PKI 'bekend met het steunsysteem' goed, dat wil zeggen 75% en is groen gekleurd. Dit betreft dan de groep die Inluzio heeft gevonden en op gesprek zijn geweest over vermoedelijk een hulpvraag. Dit geeft geen indicatie over de effectiviteit van de ondersteuning, is de benodigde hulp gevonden en het 'probleem' opgelost. <i>Kunt u aangeven of/ welke kpi's / kengetallen beschikbaar zijn om inzicht te geven in de</i>	Met Inluzio zijn een aantal KPI's afgesproken, ook over de waardering van de ondersteuning. Zij rapporteren elk half jaar over deze afgesproken KPI's. De laatste rapportage is te vinden op Transformatie in individuele begeleiding en ondersteuning zichtbaar: van individueel naar collectief - Inluzio Rheden

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		<i>effectiviteit van 'het steunsysteem' en de doorverwijzingen door Inclusio?</i>	
114.	Pagina 24	Op p 24 worden WMO wachttijden aangegeven. In de mondelinge toelichting werd aangegeven dat onderscheid wordt gemaakt naar drie taakvelden. Ook dat voor huishoudelijke hulp sprake is van een onverwachte stijging waardoor de termijn weer langer is geworden. Daarnaast geeft de Adviesraad aan dat soms sprake is van een wachttijd van zes maanden. <i>Kunt u aangeven wat de gemiddelde en extremen van wachttijden voor behandeling van aanvragen waren voor de drie taakvelden in 2023 wat de gemiddelde en extremen van wachttijden waren voor het verstrekken van voorzieningen (in vervolg op toegekende beschikkingen) welke factoren de onverwachte stijging van huishoudelijke hulp veroorzaken en wat hiervan de financiële consequentie is wat de prognoses zijn voor de drie taakvelden in 2024 (op basis van de eerdere ervaringen zoals aangegeven in de jaarstukken 2023)</i>	Bij melding wordt weliswaar de vraag van de inwoner geregistreerd in onze ICT systemen, maar niet zo specifiek middels systeemvelden waarmee wij nu een sluitend antwoord kunnen geven op de vraag om per hoofdtypen de gehaalde onderzoekstermijnen vast te stellen. Dat kunnen we alleen op basis van alle Wmo meldingen. Het antwoord op vraag gemiddelde termijnen alle Wmo vragen zijn gegeven in verantwoording jaarstukken 2023. Het benoemen van gemiddelde wachttijden welke inwoners ervaren bij gecontracteerde zorgaanbieders is niet representatief voor wat inwoners soms als beleving hebben. Het kan per jaargetijde verschillen. Bijvoorbeeld rond de zomerperioden is vaak het starten van hulp bij het huishouden minder snel mogelijk dan in andere maanden. Het kan soms echt per aanbieder verschillen en soms ook nog op wijkniveau. Onze consultants zoeken altijd, in overleg met inwoners, naar een passende aanbieder die zo snel als mogelijk kan starten. Wij zien vooral als effect van inzet tijdelijk personeel bij het verwerken van aanvragen hulp bij het huishouden, dat hiermee ook de uitgaven stijgen voor de inzet van deze vorm van hulp. Een prognose voor 2024 voor behalen termijnen voor jaar 2024 is zeer speculatief omdat het samenspel van vele complexe factoren van invloed zijn op wel of niet behalen van deze doelstelling.
115.	Pagina 31	Op P 31 wordt gemeld dat naar aanleiding van de rapportage Berenschot (en het benchmarkonderzoek)	We hebben Berenschot gevraagd te onderzoeken of de formatie voor de uitvoering van WMO-taken, taken

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		de formatie is aangepast. Door Berenschot zijn nog meer punten genoemd in haar advies. <i>Kunt u (mede in relatie tot de Koersnota) aangeven of, op welke wijze, de expliciete adviezen van Berenschot door het college worden overgenomen? Of waarom niet?</i>	jeugdzorg en beleidszaken Samenleving toereikend is voor een gemeente met onze omvang. Concreet gaat het dus over de teams WMO, team jeugd, SMP en team beleid Samenleving. Op basis van dit benchmarkonderzoek is voor de teams WMO en Jeugd een formatie uitbreiding ingediend bij de begroting 2024 e.v en deze claim is ook gehonoreerd door uw raad. In het kader van het benchmarkonderzoek heeft Berenschot ons geen adviezen gegeven, het was een gerichte uitvraag naar de noodzakelijke formatie voor beleid, en WMO- en jeugdzorg. Voor de volledigheid vermelden we dat recent door bureau Berenschot een onderzoek is uitgevoerd met als doel nadere besparingsmogelijkheden in het Sociaal domein te vinden. De aanbevelingen uit dit onderzoek zijn integraal overgenomen in de bezuinigingsvoorstellen die ook naar uw Raad toekomen.
116.	Pagina 35, 43	Op p 35 wonen. (en P 43) wordt aangegeven 'Helaas kost het veel tijd voor nieuwe projecten om gerealiseerd te worden. Er worden nog te weinig woningen toegevoegd om de ambitie van minimaal 810 t/m 2030 te realiseren.' Eerder is aangegeven dat een ambtelijke werkgroep 'creatieve oplossingen' zoekt naar alternatieven om -versneld- meer woonruimte te realiseren. <i>Kunt u aangeven wat de uitkomsten zijn van deze werkgroep en of/wanneer een rapportage beschikbaar komt voor de Raad?</i>	Er is een project gestart woningbouwversnelling. Hier zijn de verschillende disciplines die betrokken zijn bij de woningbouw samengevoegd, er is een plan van aanpak geschreven dat nu wordt uitgevoerd. U wordt via de jaarrekening hierover geïnformeerd

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
117.	Pagina 37	Op p 37 is aangegeven dat het streven betreffende afvalscheiding afval 75% is maar 64 % is gerealiseerd. Wel is een nieuw contract afgesloten. <i>Kunt u aangeven waarom de contractvernieuwing (inclusief evaluatie van achterliggende contractperiode) net met de Raad is afgestemd?</i>	Het is onduidelijk welk contract hier wordt bedoeld. Meer algemeen: zolang (de gevolgen van) een contractverlenging binnen het beleid valt is dit een Collegebevoegdheid.

Fractie: CU

Ontvangen op: 17 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
118.	Leefomgeving, wat heeft het gekost? Pag. 54 Lasten 8.2 Baten 8.3	De Lasten 8.2 Baten 8.3 vertonen een grote afwijking. Wat maakt dat die in de toelichting niet wordt verklaard? Wat is de verklaring?	Het is binnen het programma niet mogelijk om de baten en lasten in evenwicht te brengen. De gehele gemeentelijke begroting moet wel in evenwicht zijn
119.	Financiering Pag. 92	De tabel over de financieringsstructuur is voor een leek moeilijk te begrijpen. Ik vraag me af waardoor ons financieringssaldo met €12.940 is verbeterd.	In het overzicht financieringsstructuur op pag. 92 staan in de onderste regel de plussen en minnen verkeerd. Er is er per 1-1-2023 sprake van een financieringsoverschot (€ 6.275K) en per 31-12-2023 een tekort (-/- € 7.665K). Er is dus sprake van een verslechtering ad € 13.940K van ons financieringssaldo.
120.	Samenleving. P 17 Meer kinderen maken gebruik van het kledingtegoed. GROEN	Klopt dit wel? Ook op pag wordt aangegeven dat dit achterblijft.	Dit bolletje is ten onrechte groen; dit moet oranje zijn. Tot en met april 2023 waren er 112 toekenningen kledingtegoed. Tot en met april 2024 zijn dat er al 190. We verwachten daarom eind dit jaar hogere aantallen te kunnen rapporteren.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
121.	Samenleving: Welke resultaten zijn gerealiseerd, Pag 25 Jeugdhulp	Het aantal doorverwijzingen naar maatwerkvoorzieningen jeugdhulp door huisartsen is in 2023 met 21% verminderd t.o.v. 2021. 1. Wat is het aantal doorverwijzingen door de huisartsen t.o.v. het totaal? 2. Hoe wordt deze POH betaald, volledig door de gemeente? Is er iets te zeggen over kosten en baten?	1. Het aantal jeugdigen met jeugdhulp in 2023, na een verwijzing van de huisarts is 40% van het totaal aan verwijzingen. 2. De POH-jeugd-ggz wordt volledig door de gemeente betaald. In 2024 komt dit neer op zo'n € 200K. 3. Qua baten zien we dat zo'n 1/3 van de jeugdigen die bij de POH-jeugd-ggz komen, met kortdurend gesprekken daarmee al geholpen zijn. En dus niet meer bij de specialistische jeugdhulp terecht komen. En in ieder geval 1/3 krijgt een gericht verwijzing na tussenkomst van de POH-jeugd-ggz. De overige 1/3 was nog in begeleiding bij de POH-jeugd-ggz (op basis van gegevens tweede half jaar 2023). Hiermee hebben we sterke aanwijzingen dat de baten (inhoudelijk en financieel) boven de kosten uitstijgen.
122.	Samenleving 6.71en 6.72 Pag 31	Individuele begeleiding WMO groeit, maar minder dan verwacht door inzet van voorzieningen uit onze sociale basis. Is er iets te zeggen over welke voorzieningen dit zijn (vooral de belangrijkste, de kosten en de deelname?	Er zijn vele voorzieningen ter ondersteuning van de inwoners beschikbaar binnen de sociale basis. In haar rapportage geeft Incluzio aan dat ondersteuningsvragen op het vlak van financiële administratie en geestelijke gezondheid vaak voorkomen. Wij vragen geen eigen bijdrage van inwoners in de kosten om gebruik te maken van algemene voorzieningen uit de sociale basis.
123.	Leefomgeving, Economische ontwikkeling p36	We stimuleren de verduurzaming van bedrijven. GROEN. Dit is een weinig smarte indicator. Op pag 34 /35 "Inwoners en bedrijven zijn zich bewust van hun aandeel in de klimaatopgave en dragen hun steentje bij" blijkt juist dat de bedrijven	Het streven is alle doelen steeds smarter te formuleren

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		achterblijven. 1.Wordt dit over 24 en 25 smarter gerapporteerd? 2.Wordt meer aandacht gegeven aan het stimuleren?	
124.	Balans en toelichting Pag 142	Bij gronden en terreinen wordt "een drietal terreinen" genoemd. Daaronder worden er maar twee beschreven. Zijn het er nu twee of drie?	Het moet zijn: 'Onderdeel van de gronden en terreinen zijn een <u>tweetal</u> terreinen die behoren tot de zogenaamde 'niet in exploitatie genomen gronden' (NIEGG).

Fractie: VVD (2^e set)
Ontvangen op: 21 mei

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
125.	Algemeen	In de toelichting financiën wordt op een aantal plaatsen niet duidelijk dat de overschrijding (of onder uitputting) structureel zijn of incidenteel. Graag toelichting voor taakvelden 5.2, 6.1 en 6.4 nu toelichten welk deel incidenteel en welk deel structureel is. Voor komende jaren graag in de financiële overzichten aangeven welk deel incidenteel en welk deel structureel is (per taakveld)	<i>Taakveld 5.2 Sportaccommodaties:</i> De overschrijding is voorlopig als incidenteel aan te merken. Komende maanden wordt een analyse van de investering en exploitatie van het Biljoenbad afgerond waaruit gaat blijken of een deel van de overschrijding structureel is. <i>Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie:</i> De onderschrijding is voorlopig als incidenteel aan te merken. De bijdrage van het Rijk voor de opvang van ontheemden uit Oekraïne wordt naar verwachting afgebouwd. <i>Taakveld 6.4 Begeleide participatie:</i> De onderschrijding is voorlopig als incidenteel aan te merken.
126.	Rheden 450 jaar	De kosten van 450 jaar Rheden zijn met 138.000 overschreden (pagina 66), daarnaast constateren wij	Ad 1. Gemeente Rheden heeft € 225K vrijgemaakt om 450 jaar Rheden te vieren. Aanvullend is een budget van € 80K vrijgemaakt voor de coördinator en eventuele bijkomende

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
		dat in verschillende doelen onderdelen van 450 jaar Rheden zijn opgenomen (Pagina 14, 37, 38). Vragen : 1. Wat zijn de totale kosten van alle activiteiten van 450 jaar Rheden? 2. Kunt u een globaal inzicht geven in de uitgaven en opbrengsten (wat heeft het opgeleverd op korte en lange termijn) rondom 450 jaar Rheden? Hierbij specifiek aandacht voor de overschrijding.	kosten. Uiteindelijk zijn de totale kosten € 138K hoger geworden. Totaal 443K. Waarvan 118.000 extern is gefinancierd (subsidies e.d.). De meerkosten van 138.000 bestaan uit: Niet toegekende subsidies en extra marketingkosten. Opbrengsten De resultaten van 450 jaar Rheden kunnen in een grote rij van samenwerkingspartners, ontzettend veel vrijwilligers, professionele organisaties en zzp'ers worden gezet. Of in die rij van meer dan 60 geslaagde activiteiten. Zoals in een openings-optocht al zichtbaar werd op 16 april. Of op onderstaande manier: 1. Zeven op het oog onafhankelijke dorpen verenigen zich zeker wel! Ze vierten samen feest, ondersteunen elkaars activiteiten, voeren in samenwerkingen uit en gebruiken elkaars kracht en expertise. Ze versterken zo elkaars achterban, maken grote evenementen mogelijk en stuwen elkaar naar hogere hoogten; 2. We bereiken jeugd (o.a. via het onderwijs), volwassenen en ouderen en we bereiken ook veel mensen. Een openingsoptocht trok bijna 3000 bezoekers, de voorstelling Ann & Meander trekt er meer dan 1000, het magisch verhalenfestival bijna 5000 en de IJsseldag zo'n 1500. Om maar een steekproefsgewijze indruk te geven van het bereik. Jongeren bereiken we minder goed. Hoewel bij EHBO, Ann & Meander, bij dorpsfeesten via scoutings en ook in de logistiek en productie toch zo'n 150 tot 200 actieve jongeren betrokken zijn. Programma's zijn minder goed afgestemd op deze doelgroep.

Nr	Verwijzing	Vraag	Antwoord
			3. De samenwerkingen, nieuw en bestaand, worden intensiever, flexibeler, enthousiaster en met een toekomstgerichte blik aangegaan. Niet alleen in het kader van 450 jaar Rheden, maar ook voor toekomstige projecten worden plannen gemaakt. 4. Er zijn tal van ontmoetingen die nooit hadden plaatsgevonden als we 450 jaar Rheden niet hadden gevierd. Orkestleden uit meer dan 10 verschillende orkesten verzamelen zich bij Ann & Meander, scoutingverenigingen die elkaar nooit gesproken hadden organiseren samen, een netwerk aan muziek-, theater-, dans-, beeldend-, video-, onderwijs-, zorg- of sportorganisaties deelt ideeën, visie en/of vaardigheid. 5. We leren van elkaar. We zien elkaars kracht en zwakte. We zoeken en ontmoeten elkaar. We zien het belang van diversiteit en inclusiviteit. Er staan kartrekkers op in elk dorp. 6. Zeven dorpsfeesten, een wijnfestival en een eindtentoonstelling waarbij een publicatie over de gemeente is gepresenteerd maakten het jaar onvergetelijk.